

Egyikük, mint fáradt lovak
a hófúvásban. Másik épp
arcát keresi, körbefordul.
Maga mögé bámul a ködbe,
hol évszak, égtáj egyre megy.
Mágus vagy rikoltó pojáca,
titoklátó vagy eszelős?
Régész, ki vénebb, mint a rögből
előhengergő cserepek,
patkószögek és koponyák.
Csavargó, aki útnak indul,
bár tudja: út s álom se többé,
minden iránytű összetört...
Két arc egymáson áttűnik.
Két isten lobog a tükörben,
mintha pókhálószővényben.
Egyik a tűz, másik a fény:
atya, fiú – a veres láng és
világító holdudvara.

Álex Susanna

VALÉRY-FORDÍTÓK EGY TRANZITREPÜLŐTÉREN

(Traductors de Valéry en un aeroport de trànsit)

Somlyó Györgynek

Ifjúkoromban – *kezdted mondani* –
reméltem, hogy *őt* megismerhetem,
de kevéssel azelőtt, hogy én
öszöndíjjammal büszkélkedve
Párizsba érkeztem volna – meghalt.
Az ő hetvenöt éve nekem akkor
nemcsak végtelenül távolinak,
szinte elérhetetlennek tetszett,
akárcsak mindaz, ami Monsieur Teste
hóštettei közé sorolható...
Most, hogy immár öt évvel túléltem,
ne képzeld, hogy ennek örülök,
az én koromban az a „szenzáció”,

hogy úgy érzed, minden perc több a kelleténél,
 s csak átszállóhely egy kétes cél felé,
 hasztalan igyekszel egy alig ismert
 nyelvre lefordítani mindazt, ami
 történik és ami nem történik veled,
 mint itt ez a váratlan várakozás,
 amelyben már régóta senyvedek.

Somlyó György fordítása

Somlyó György

„LÁBJEGYZET” SUSANNA VERSÉHEZ

Tisztelettel megkövetem a nyájas olvasót (ha még akad ilyen – „megkövető” és „olvadó”), amiért elkövettem ezt az irodalmi vétket (vagy legalábbis illetlenséget). Azzal, hogy magam merészeltem lefordítani nemrég egy portugáliai költőtárlákon megismert kedves ifjú katalán költő barátom oly megtisztelő figyelmességgel nekem ajánlott versét (amely a napokban érkezett INUTILE POÉSIE című új verseskötetében található). Persze hogy az ilyesmi nem ildomos. De hát ez kivételes esetnek is betudható. Hiszen Álex mintegy helyettem írt meg valamit, amit én elmulasztottam megírni. A vers minden egyes szava (az egyetlenegy közbeszúrt „kezded mondani” kivételével) az ajánlottak tulajdonítható. Azt is mondhatnánk, kissé labirintikusan, hogy a fordító és a fordított személye összetéveszthető és felcserélhető. Hosszú kényszerű (de annál jólesőbb) társalgásunk alig egy évvel ezelőtt a portói tranzitrepülőtéren, beleesve a költészet kiegyenesíthetetlen kanyaraiba, ifjúság és öregség kátyúi között vergődve mindketten, Álex, finom empátiájával, mint egy lepkekergető kamasz, költészetének hálójába fogta az én szerteszórt és szerteszálló szabad szavaimat (amelyeket magam sem tudtam volna már soha összeterelni), és egyszer csak megírta azt a versemet, amelyet én már sohasem írhattam volna meg. Lefordította azt, aminek nem volt *eredetije*, én meg most őutána lefordítottam a saját versemet, amely az ő verse lett (vagy az ő versét, amely az én versem). Kissé körülményes. Ugye? De hát a költészet útjai kifürkészhetetlenek. Mint – ahogy André Gide írta (jut eszembe a szóról) – „*a hajó nyomát a tengeren, s a férfit a mély asszonyi testeken, az isten sem [...], még ő sem leli fel*”. Azokat a nyomokat sem, amelyek egy vers kialakulását követik, betűkkel és törlésekkel a papíron vagy csak homályos kavargással az agy tekervényein, hogy hirtelen visszaformálhatatlanul eloszoljanak, mint a gomolyfelhők. A repülés szeszélyeinek vagy veszélyeinek köszönhetően egy Aveiróban töltött tündöklő november végi nyári hét után már órák óta itt rostokolunk a portói repülőtér tranzitjában, egyre jobban késnek a járatok, intim vallomásokot cserélünk egymással, erről-arról meg amarról, bár egy héttel ezelőtt még nem is hallottunk egymásról, minél türelmetlenebbek vagyunk, egyre sűrűsödő ve-